

BISTRičKA HODOčAŠćENJA NOVIJEGA VREMENA

Lovro CINDORI

Letimičan pregled kroz povijest

Među prvim kroničarima povijesti Bistrice, njezina kipa i hodočašćenja u Bistricu jest župnik Andrija Ivšić (1688–1719.). On je zabilježio predaje o našašću kipa i unio to u svoju knjigu koja je od velike povijesne vrijednosti za bistričko svetište. Naslov knjige glasi „PROCESSUS INVENTIONIS MIRACULOSAE STATUAE BEATAE MARIAE VIRGINIS BISTRICENSIS”, tj. „Zgode o našašću čudotvornoga kipa Blažene Djevice Marije Bistričke”.

Druga vrijedna knjiga i svakako prva povijest izišla je iz tiska 1765. u Zagrebu, a napisao ju je bistrički kapelan Petar Berke. Naslov ove knjige glasi: „KINCH OSZEBUINI SLAVOGA ORSZAGA HORVATCZKOGA”. Knjiga govori o čudesnim događajima, o milošnim uslišanjima kroz više godina, daje korisne naputke marijanskim hodočasnicima, sadrži molitve za hodočasnike, ostale pobožnosti i pjesme. Ponovno je ta značajna knjiga izdana 1755. godine u Grazu. U tom je izdanju ovaj podatak o uslišanjima i kipu: „... prichimlyem pako milosche Marian-szke od Leta 1684. i chudnovita pripetchenija” ne zato što prije nije bilo čudesnih uslišanja pred ovim kipom koji ovdje stoji „vre okolu 200 let blizu”, nego što nije sve moguće u ovu knjigu zapisati, „kajti ne bi rad nepriliku chiniti Putnikom Marianszkem zprevech.debelum Knisiczum” kakva bi mu trebala da se zapiše kojih 400 milosnih uslišanja. Kada spominje Marijino ime, onda „nebo se smeje, zemlya se raduje, Angeli se vesele, duhi nečisti se plaše, y vsaka paklenska szila se burka” (Berke, Kinch, str. 202.). Svoja opisivanja čudesnih događanja započinje 1684. godine te ih prati sve do 1764. Na temelju ove knjige koju je napisao Berke pisane su sve ostale kasnije knjige i molitvenici za bistričke hodočasnike. On daje smjernice i putokaz za hodočasnička zbivanja.

Godina 1684. znači novo razdoblje u povijesti bistričkog svetišta. Bistrica tada postaje prošteništa. Teška su tada bila vremena. Rat je trajao više od sto godina. Ljudi su se jedni drugima približili, čovjek je u čovjeku tražio suputnika, zaštitu, sigurnost... Majci Božjoj Bistričkoj utjecali su se vojnici, zarobljenici, bolesnici, nemoćnici duše i tijela, a na molitve se nebo ne oglašuje.

Petar Berke donosi popis župa s kojih hodočasnici dolaze, jedanput ili čak dvaput godišnje, u Mariju Bisticu. To su: „Iz Zagreba s plemenitim magistratom, s cehima i muzikom. Iz Varaždina s plemenitim magistratom, s cehima i muzikom. Iz Križevaca s cehima i muzikom. Iz Višnjice, iz Jezerova, Pušće, Rozgve, Brdovca, Samobora, Okića, Sv. Martina, Okičke Majke Božje, Stupnika, Čučerja, Kašine, Vugrovca, Granešine, Resnika, Ščitarjeva, Vukovine, Lovrečine, Rakovca, Preseke, Visokog, Kalnika, Reke, Bisaga, Mađareva, Hrašćine, Zajezde, Belca, Lobora, Zlatara, Bedekovčine, Zaboka, G. Stubice, D. Stubice, Bistre, Sesvečine odn. Bedenice, Konjščine, Sv. Ivana Zeline, Moravča, Sv. Križa, Gradca, Dubrave. Čazme, Đurđevca, Sv. Nikole Zeline, Sv. Petra, Ravni, Vrapča, Imbriovca, Sv. Marka v Trnju, Sv. Klare, Radoboja, Krapine, Voće, Konobe (danas Petrovsko), Cerja, Oborova, Osekova, Sv. Trojstva, Stenjeveca, Sv. Jalžabete, Varaždina, Toplica, Radovana, Margečana, Sv. Šimuna i Marče.” (Berke, *Kinch*, str. 26–28.). Kaže da su hodočasnici dolazili nekada i iz Međimurja i Mađarske te se može nadati da će opet dolaziti. Spominje i hodočasnike iz Kranjske, Štajerske, Osijeka i Đakova.

Potrebno je spomenuti i djelovanje biskupa Martina *Borkovića* koji je bio duša i pokretač traženja Marijina crnog kipa. Kratko ga opisuje Dragutin Nežić u svojem članku „*Laudemus viros gloriosos*” (*Croatia Sacra*, 1943, stranica 69.) ovako: „Među nasljednicima bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj stolici nailazimo u 17. stoljeću na kreposnu pojavu biskupa Martina Borkovića. Crkva o njegovoj svetosti nije izrekla mjerodavan sud, ali ćemo ga ovdje spomenuti zbog izvanredne njegove pobožnosti. Nazivali su ga već za života svecem.” Kad je postao zagrebački biskup 1668. godine, imao je već 70 godina, a biskupovao je još daljnjih 20 godina. Obilazio je pješice biskupiju, održao četiri sinode, sve u Marijinu mjesecu, svibnju. Uveo je post uoči blagdana Bezgrešnog začeca. Saboru je predlagao da izabere sv. Josipa za zaštitnika Hrvatskog Kraljevstva.

Hodočasnici u Mariju Bisticu papa Benedikt XIV. (1740–1758.) podijelio je potpuni oprost, a papa Klement XIII. dopustio je župniku Pavlu Juraku da se osnuje „Bratovština svetog škapulara” za promicanje pobožnosti prema presvetoj Djevici.

Pregled zapisa u bistričkim spomenicima

Kratak opis svetišta daje kroničar Josip Šafran, župnik u miru, godine 1923. On iznosi velike negativnosti koje prate bistričke hodočasnike (bučan život, svirači, fotografiji, kinematografi, slikokazi, štandovi s raznom robom, vrtuljci). S tugom spominje kako je sve to na štetu pravoj pobožnosti. Ne spominje procesije ni broj hodočasnika.

Godine 1935. počinje zapis hodočašćenja. Hodočašća počinju na Duhove i traju do blagdana Imena Marijina. Prisutni su ispovjednici za Slovence i propovjednik za Mađzare. Opisuje zagrebačko hodočašće 7. srpnja 1935. godine. Vodio ga je nadbiskup dr Antun *Bauer*. On je okrunio kip presvete Djevice. Asistirali su

mu pomoćni nadbiskup dr Alojzije Stepinac te biskupi Mileta, šibenski biskup, vladika Njaradi, križevački grkokatolički biskup te mnogobrojni župnici i svećenici iz Zagreba i okolice s brojnim narodom. To je dotad najznačajnija zgoda u povijesti bistričkog svetišta poslije 1684. godine. Kroničar za tu godinu spominje i opisuje i slijedeća hodočašćenja: margaretsko, aninsko, za Božje Lice, Veliku Gospu, Malu Gospu, Ime Marijino.

U izvještajima za 1936–1939. kroničar ne spominje broj hodočasnika, nego samo problem ispovijedanja i propovjednika. U 1940. godini spominje dječje hodočašće (nije zapisao odakle je došlo). Godine 1941. i 1942. hodočašće je počelo već na Bijelu nedjelju i trajalo do nedjelje Imena Marijina.

Novi župnik Florijan *Papić* češće i detaljnije bilježi i opisuje hodočašća u Mariju Bistricu (od 1943. godine pa nadalje). U 1943. godini neka su hodočašća, kao npr. ono iz Varaždina, izostala zbog ratnih neprilika. Ukupno je ipak bilo oko 45.000 hodočasnika. Godine 1944. bilo je 27.500 hodočasnika. Opet je iz istog razloga izostalo varaždinsko hodočašće. Ali je zato zagrebačko bilo vrlo svečano. Vodio ga je ordinarij Alojzije *Stepinac*. Za 1945. godinu bilježi koliko je iz kojeg kraja bilo hodočasnika. Iz Varaždina bilo je 3.000 hodočasnika, iz Zagreba 15.000 (mnogi pješice zajedno s nadbiskupom Alojzijem *Stepincom*), za aninsko 9.000, za Božje Lice gotovo 100.000. To je bilo do tada najbrojnije hodočašće. Rat je upravo završio pa su se svi koji su mogli došli Gospi zahvaliti. Za Malu Gospu – oko 10.000, a na nedjelju poslije Male Gospe oko 4.000. Ukupno je 1945. godine bilo oko 150.000 hodočasnika.

Godine 1946. bilo je još više hodočasnika, oko 180.000. Na duhovskom proštenju bijaše ih oko 30.000 (28 procesija iz različitih župa). Bilo je podijeljeno oko 20.000 pričesti. I ove je godine zagrebačko hodočašće bilo vrlo brojno. Bilo je oko 20.000 vjernika. Vodio ih je kanonik Juraj *Kocijanić* koji je zamijenio zagrebačkog nadbiskupa. Hodočašću je prisustvovao i potpredsjednik Narodnog odbora grada Zagreba gosp. Mirko *Pavleković*, a Gradski je odbor priredio u župnom dvoru banket „kao i prijašnjih godina“. Zavjetna procesija i ručak protekli su u najljepšem redu. Za margaretsko, aninsko i za proštenja Božjeg Lica bijaše 80.000 hodočasnika (106 svećenika, 22 ispovjednika, 11 bogoslova, 2 propovjednika) a podijeljeno oko 38.000 pričesti.

Slijedećih godina broj hodočasnika opada, iz tada živućim osobama poznatih razloga. Godine 1947. bilo je ukupno 130.000 hodočasnika (podijeljeno je 75.000 pričesti). A za zagrebačko hodočašće bijaše prisutan i *predstavnik općine* Zagreb. Bio je u zavjetnoj procesiji i predao je na oltar tri duplira. Te je godine mnogo hodočasnika došlo bez svojih župnika, mnogi pješice jer se vlakom nisu smjeli voziti. Mnogim je župnicima bila uskraćena vožnja vlakom u Bistricu. Mnogim hodočascima zabranjivano je pješačenje u Mariju Bistricu.

Godine 1948. bilo je oko 100.000 hodočasnika. Hodočašćenja su bila prožeta pobožnošću, postom i molitvom. Živežne se namirnice nisu mogle nabaviti. Godina je bila dosta hladna, vlažna i za hodočasnike teška. Te godine sestre milosrdnice sv. Vinka moraju napustiti osnovnu školu pa prelaze u župni dvor gdje preuzimaju domaćinstvo i brigu oko uređivanja crkve (1. travnja 1948). U zagre-

bačkom hodočašću više ne sudjeluje gradsko zastupništvo. Hodočasnici doživljavaju različite nezgode, proganjanja i batinanja. Mnogi se boje hodočastiti u Mariju Bisticu. Dolaze još samo hrabri i uvjereni vjernici.

Godina 1949. bijaše još teža za hodočasnike. Mještani više ne smiju primati hodočasnike na konak. I župniku je zabranjeno da prima svećenike na konak. Ovo potonje su Nadbiskupski duhovni stol i Ministarstvo unutrašnjih poslova riješili u prilog noćenju svećenika na župnom dvoru u Bistrici. Te godine bijaše oko 80.000 hodočasnika.

Godine 1950. prilike se za hodočasnike nisu ništa popravile. Ipak bijaše oko 120.000 hodočasnika. U Spomenici je zabilježeno da je Nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu razaslao župnicima obavijest o slobodnom dolasku proštenjara u Mariju Bisticu. Od te se godine morala u Bistrici voditi knjiga „Popis osoba”, po naređenju.

Godine 1951. hodočašća se sređuju, i hodočasnici nemaju većih neprilika. Bilo je stoga već oko 135.000 hodočasnika. Osobito je bilo te godine zapaženo hodočašće mladih iz Koprivnice (njih oko 350).

Godine 1952. opet su nastale poteškoće. Vlasti nisu dopuštale ulazak u Mariju Bisticu zbog navodne epidemije tifusa, kao i zbog poteškoća s noćenjem. Te je godine bilo oko 50.000 hodočasnika. Isto je tako relativno malo hodočasnika bilo i 1953. (51.000 hodočasnika), 1954. godine (oko 70.000) i 1956. godine (oko 50.000). Te godine došli su Gradišćanski Hrvati, njih 60, „da vide svetište Marijino o kojem su čuli od starijih”.

Godine 1957. situacija oko hodočašćenja se smiruje. U Mariji Bistrici opet je omogućeno noćenje po kućama. Bilo je oko 80.000 hodočasnika.

Godine 1958. došao je za novog župnika Vinko *Komerički*. On poduzima mnogo toga što donosi red i mir za hodočasnike. Te je godine bilo oko 100.000 hodočasnika. Slijedećih godina, 1959. i 1960, bio je nešto smanjen broj hodočasnika, a 1961. godine bijaše opet oko 100.000 hodočasnika (oko 90.000 pričesti). Osjeća se već *sloboda* u dolazanju hodočasnika u Mariju Bisticu.

Godine 1962–1965. bilježe konstantu hodočašćenja, oko 100.000 hodočasnika godišnje. Hodočašća su dobro organizirana, prožeta su istinskom pučkom pobožnošću. Sada i javna prometna sredstva omogućuju prebacivanje hodočasnika, osobito onih iz udaljenijih krajeva. Dolaze mnogobrojni autobusi s hodočasnici koji putem mole, pjevaju i tako obavljaju hodočasničke pobožnosti. Godine 1964. došlo je i organizirano hodočašće Gradišćanskih Hrvata iz Austrije.

Godine 1966. bijaše oko 117.000 hodočasnika. Te godine kroničar bilježi „dječje hodočašće” (njih oko 700 iz stubičkog dekanata, na blagdan sv. Marije Goretti; imali su svoj program, a popodne i vjeronaučno natjecanje s nagradama).

Godine 1967. bijaše oko 120.000 hodočasnika (bilježi se porast svetih pričesti). Sve češće dolaze organizirana dječja hodočašća. Godine 1968. bijaše već 138.000 hodočasnika. Dolaze razne vjeronaučne grupe i grupe mladih. Hodočašća oživljuju. Te godine dolazi po prvi put bolesničko hodočašće.

U godini 1968. bilježi se porast hodočasnika (150.000). Hodočašća ulaze u fazu rasta. Mnogi dolaze i izvan organiziranih hodočašća, pojedinačno, da obave

zavjet. Godine 1970. broj je nešto opao (oko 110.000 hodočasnika). Te godine se izgrađuju objekti koji su potrebni za sve veća i brojnija hodočašća.

Godine 1971. održava se u Mariji Bistrici XIII. marijanski međunarodni kongres. Bijaše to najveće dotadašnje slavlje Crkve u Hrvata. Te godine bijaše rekordan broj hodočasnika, oko 350.000.

Godine 1972. tradicionalna hodočašćenja postaju sve brojnija. Hodočasnici dolaze i iz drugih biskupija (organizirano, u autobusima). Te godine bijaše oko 170.000 hodočasnika. Hodočašće studenata poprima karakter mlade Crkve u hodu. Karitas organizira hodočašće bolesnika.

Godina 1973. bijaše jubilarna, „sveta godina”. U hodočašćenjima se govori o potrebi pokore, obraćenja... Bijaše oko 150.000 hodočasnika.

Godine 1974. održano je već prije redovnih hodočašćenja (25–26. svibnja) prvo obljetničko hodočašće našega naroda u Mariju Bisticu. Tom zgodom našlo se u Mariji Bistrici oko 60.000 hodočasnika. Takva se hodočašća više nisu ponavljala zbog susljednih slavlja u drugim biskupijama. Te godine bilo je oko 180.000 hodočasnika.

Godina 1975. bijaše Sveta godina. Uz redovna hodočašća posjetili su svetište: konzularni predstavnici grada Zagreba, predstavnici UNDE, katolički novinari Evrope, profesori Bogoslovnog fakulteta, brojni studenti i vjeroučenici, hodočastili su slijepi iz Zagreba, Ljubljane i Austrije, bijaše i svećeničko ređenje, dolaze redovnici iz Kartuzije u Pleterju... Svih hodočasnika bijaše oko 250.000.

Godina 1976. bijaše Marijanska godina. Sve se odvijalo u znaku tisućugodišnjice Gospe od Otoka u Solinu. Te godine bilo je oko 300.000 hodočasnika.

Godine 1977. obnavljaju se crkva, zgrade oko crkve i prostor oko crkve. Kalvarija dobiva nove postaje križnog puta (rad domaćih majstora: akad. kipar Ante Orlić izgrađuje XII. postaju, a Marija Ujević XIII. postaju). Hodočasnika je bilo oko 270.000. Slijedeće godine, 1978, u Mariju Bisticu dolaze Majka Terezija i otac Ante Gabrić. Održavaju se duhovne vježbe za svećenike. Izgrađuje se XI. postaja križnog puta (umjetnik Stanko Jančić). Hodočasnika je oko 230.000. Godine 1979. imalo je u Bistrici odjeka ninsko slavlje. Na Kalvariji je podignuta XIV. postaja. Hodočasnika je bilo oko 300.000.

Godina 1980. bijaše Godina svetog Benedikta. Hodočašća su obavljena pod geslom „Ora et labora”. Bijaše oko 280.000 hodočasnika. Kalvarija dobiva XV. postaju (akad. kipar Stanko Jančić). Godine 1981. Hrvatski mariološki institut održava u Bistrici svoj II. mariološki simpozij na temu „Pučka pobožnost s osobitim obzirom na štovanje Bogorodice”. Tu je održan i jesenski sabor Biskupske konferencije. Došli su hodočasnici iz Zadra, Subotice... Došli su umirovljenici, invalidi, priređen je susret bračnih parova u Bistrici i slično. Bijaše oko 330.000 hodočasnika. Podignute su nove postaje križnog puta (X. postaja, rad Ante Orlića, i V. postaja, rad Krune Bošnjaka). Godine 1982. rast hodočasnika se nastavlja: bilo ih je oko 350.000 (samo za Veliku Gospu oko 60.000).

Godina 1983. bijaše Godina otkupljenja. Te godine zagrebačka Crkva slavi imenovanje svojeg nadbiskupa kardinalom i proglašenje Leopolda Mandića svecem. Te godine bijaše oko 400.000 hodočasnika, dosad najviše.

Odakle dolaze hodočasnici?

Hodočasnici dolaze iz svih (nad)biskupija hrvatskog jezičnog područja, dakako najviše iz zagrebačke nadbiskupije. Dolaze hodočasnici i iz susjednih zemalja (Italije, Austrije, Mađarske) i iz ostalih evropskih zemalja, pa čak iz Kanade, SAD-a i Australije.

Hodočasnici nisu samo seljaci nego u velikom broju dolaze intelektualci (profesori, nastavnici, liječnici, inženjeri), dolaze ljudi i sa sela i iz grada. Osobito se osjećaju prisutnost mladih. Dolaze radi pobožnosti, u znak obraćenja, s ciljem da obave osobne pobožnosti, da isprose milosti ili da Bogu zahvale za dobivene milosti u Marijinu svetištu.

STATISTIČKI PREGLED UNATRAG 50 GODINA 1943–1983.

1943.	45.000
1944.	27.000
1945.	150.000
1946.	180.000
1947.	75.000
1948.	100.000
1949.	80.000
1950.	120.000
1951.	135.000
1952.	50.000
1953.	51.000
1954.	70.000
1955.	60.000
1956.	50.000
1957.	80.000
1958.	100.000
1959.	80.000
1960.	90.000
1961.	100.000
1962.	100.000
1963.	100.000
1964.	100.000
1965.	100.000
1966.	117.000
1967.	120.000
1968.	138.000
1969.	150.000
1970.	110.000
1971.	350.000
1972.	170.000

1973.	150.000
1974.	180.000
1975.	250.000
1976.	300.000
1977.	270.000
1978.	230.000
1979.	300.000
1980.	280.000
1981.	330.000
1982.	350.000
1983.	400.000
	<hr/>
	7,723.000

1 O štovanju Bistričke Gospe objavljeno je posljednjih godina više studija. Spomenimo samo neke: BRAJČIĆ R., Marija među Hrvatima (Marijina svetišta u hrvatskom narodu), *Croatia Sacra*, 1943; Fra Mario JURIŠIĆ, Majčini domovi, Povijest svetišta Majke Božje koja su i danas aktualna, 1976; A. REBIĆ (ur.), *Bogorodica u hrvatskom narodu*, Zbornik radova Prvog hrvatskog mariološkog kongresa u Splitu, 9–10. rujna 1976, Zagreb, KS, 1978; A. REBIĆ (ur.), *Advocata Croatiae*, Zbornik radova hrvatske sekcije VIII. međunarodnog mariološkog kongresa u Zaragozi 3–12. listopada 1979, KS, Zagreb, 1981. Ova dva posljednja zbornika donose izvanredno zanimljive radove o povijesti štovanja Djevice među Hrvatima i o mariološkim utjecajima u literaturi, umjetnosti i teologiji. Oni se još uvijek mogu nabaviti u „Kršćanskoj sadašnjosti”.

prilozi

Tekstovi izvora koji se ovdje objavljuju prepisani su iz rukopisne Historije zagrebačkoga kolegija i to iz onih dijelova što ih prof. Franjo Fancev nije publicirao u svojoj *Grada za povijest školstva i književnog rada isusovačkoga kolegija u Zagrebu (1606–1772)* /STARINE 37, 1934. i 38, 1937/. Iako se naslov prvoga kodeksa (razdoblje 1606–1726) znatno razlikuje od drugoga (1727–1772), ipak u referencijama uzimam zajedničku kraticu za oba kodeksa kao i da im je sasvim isti naslov *Historia Collegii Zagrabienensis*: HCZ I i HCZ II. Kodeksi se, nakon prekostoljetnog boravka u Budimpeštanskoj sveučilišnoj knjižnici, ponovno nalaze u Zagrebu, gdje se u trezoru Nacionalne sveučilišne biblioteke čuvaju pod signaturom R 7821. Budući da je gđa prof. Kornelija Pejčinović, bibliotekarka u NSBZ, u prvom kodeksu provela novu foliaciju brojeći – kako i treba – i neispisane listove, to prepisana mjesta citiram prema toj novoj foliaciji. U drugom je kodeksu foliacija ostala ista kao i prije. Kratice obično razrješujem, a pravopis majuskula i interpunkcija nešto moderniziram. Napokon, u uglatoj zagradi – i drukčijim tiskom nego što je za tekst objavljenih izvora – dodajem, kad treba, sama imena propovjednikâ, kojih HCZ ne spominje na tome mjestu nego u popisu kolegijskog osoblja dotičnih godina. Ali u broju 12. *drukčijim tiskom istaknute riječi* jesu već u samom originalnom rukopisu *podvučene*.

1.

HCZ I f. 351v–352r

AD 1723. Propovjednik u crkvi sv. Marka (Ivan Šimatić DI) nagovorio je zagrebačke građane da se povodom strašne suše te godine procesijom obrate za pomoć „Bistričkoj Djevici, Čudotvorki Hrvatskoga Kraljevstva.”

/351v/... Titulus quartus: Conciones, missiones et operationes...

/352r/... Eidem /sc. regenti Seminarii S. Iosephi P. Georgio Gerchich/ zelo ac operationibus non impar successit concionator dominicalis ad S. Marci /I. B. Šimatić/ qui praeterquam quod in festo S. Iosephi et anniversaria Dedicacionis sacelli eiusdem, quod in praedio seminarii extra urbem visitur, luce recurrente ad populum devotionis causa eo confluentem verba fecerit, panegeras /!/ insuper suas alteram in solemnî indulgentiarum Portiunculae celebritate apud RR. PP. Capuccinos, apud sanctimoniales alteram in laudem S. Catharinae Bononiensis Ordinis S. Clarae adornavit et dixit. Atque ut cum eodem ad missiones obitibus gradum faciamus, auctor ille fuit ut, cum principio aetatis nimius solis ardor ingentem agris hortis vineisque siccitatem attulisset, lecta supplicatio ad Bistricensem Virginem, Croatiae Regni Thamumaturgam educeretur, quam ipse consecutus orationem ibidem ad frequens auditorium opportune habuit...

2.

HCZ I f. 356r

AD 1724. I ove je godine išla procesija u Bisticu, jer je I. K. Šimatić umolio gradski magistrat da ona jednako svečano ide svake godine.

[356r]... *Celebris etiam ad Thaumaturgam Batricensem edducta supplicatio huius /i. e. „Ecclesiastis ad Divi Marci”/ debetur pietati, qui ab inlyto Magistratu contendit ut pari pompa et fervore quotannis instrueretur...*

3.

HCZ I f. 359rv

AD 1725. I. K. Šimatić propovijedao je više puta u Bistrici, ne samo u procesiji koju je začeo, nego je bio pozvan da iznenada zamijeni bolesnoga panegiričara. I druge kolegijske oce zovu onamo u istom svojstvu.

/359r/... *Titulus quartus: Conciones, missiones, operationes...*
 ... *Octies a dominicali Divi Marci Ecclesiaste in diversis oratoriis peroratum est...*
 /359v/ *Secundam /sc. concionem/ ad miraculis toto Regno celeberrimam Matrem gratiarum in Bistriza habuit, ex morbo decumbente Panegyrista extemporaneque orator rostra conscendit itaque breviter ac nervose de laudibus B. Virginis dixit, ut repetitis vicibus nostros pro hoc munere invitarent. Habuit item bis ad populum dum processionem a se institutam ad eandem B. Matrem duceret...*

4.

HCZ I f. 362r

AD 1726. Brojnom hodočasničkom slušateljstvu što se iz Ugarske, Hrvatske i Štajerske sleglo u Mariju Bisticu, propovijedao je O. Juraj Jambrešić, ekonom Zagreb. kolegija.

[362r]... *Vir oeconomicis nostri collegii curis occupatissimus [sc. Georgius Jambrešić] accuratiorem suarum concionum numerum iniit... Praeterea apud thaumaturgam Croatiae Mariam Bistrizensem ad confertam ex Hungaria, Croatia et Styria confluentem nobilitatem et plebem in festo Assumptionis cum omnium laude et approbatione dixit...*

5.

HCZ II f. 2v

/AD 1727. Na Veliku Gospu propovijedao je na Bistrici O. Josip Sušić.

/2v/... *Non minus etiam eloquentiam suam egregie probavit sacer orator noster cui diebus festis pro concione verba facere provincia demandata fuerat [i. e. Josephus Sušić] quandoquidem praeter sacras dictiones anniversariis SS. diebus quae hoc anno in templo nostro initium acceperere, ... etiam in alienis non minus cum laude quam facunde verba fecit, et quidem ad Thaumaturgam Beatissimam Virginem in Bistriza in festo Assumptae...*

6.

HCZ II f. 12v

AD 1729. I. K. Šimatić propovijedao je i u Remetama i u Bistrici prigodom gradske, već uobičajene procesije u ta mjesta.

/12v/... Dominicalis... egregie dixit. Idem auditus est in aede sacra Beatissimae Virginis in Remete apud PP. Paulinos, bis in Bisticza cum utrobique Magistratus et simul cives de more iam recepto illuc supplicationem haberent publicam...!

7.

HCZ II f. 16r

AD 1730. Kod zavjetne procesije grada u M. Bistrici propovijedao je brojnom narodu I. K. Šimatić.

/16r/... Is qui Dominicis diebus ad Sanctum Marcum dicere assolet, in aede Thaumaturgae Bisticzensi Deiparae sacra, cum universa Civitas illic supplicationem indixisset, ad confertissimum populum verba fecit...

8.

HCZ II f. 18v

AD 1731. Te su godine zagrebački isusovci tri puta propovijedali u Mariji Bistrici.

/18v/... A binis nostris dictum est... Idem... ter in templo Thaumaturgae Virginis Bisticzensis magna ubique Societatis nostrae commendatione...

9.

HCZ II f. 23v

AD 1732. Neimenovani kolegijski propovjednik po običaju je pratio zavjetnu procesiju Čudotvorki u Bistricu.

/23v/... Processionem quoque civitatis ad Thaumaturgam Virginem Bisticensem noster concionator more solito est comitatus...

10.

HCZ II f. 27v

AD 1733. Kod bistričkih pobožnosti zagrebačkih građana propovijedao je – i to tri puta – O. Antun Kanižlić.

/27v/... Is qui diebus dominicis in templo nostro populum exhortatur, D. Antonium Patavinum apud RR. PP. Franciscanos egregia panegyri exornavit, et dum publica urbis supplicatio ad illustrem prodigiis Bisticensem gratiarum matrem duceretur, ter ad confertam concionem magna cum laude peroravit...

11.

HCZ II f. 32v

AD 1734. Kolegijski su Oci propovijedali i po „crkvama koje su sa čudesa slavne”

/32v/ ... Quam vero fructuosa, satisfactione qua? et quo plausu? oratores nostri ad concionem dixerint, loquuntur id variae religiones, sacra, paroeciae et templa vel ab ipsis miraculis celebria diversaque loca complurima, ad quae famenti popello escam verbi Dei distributum...

12.

HCZ II f. 54v

AD 1742. Potka propovijedi bistričkoga panegiričara bile su biblijske riječi: „Sinko, daj mi srce svoje!” (Izr 23,26)

/54v/ ... Ex pluribus honorariis dictionibus peregre habitis duae celebratiores sunt, quas ordinarius noster in Parochia pro diebus Dominicis decere solitus /i. e. *Balthasar Gregorić*/ habuit: una in Bistricensi templo ex illo textu: *Fili, praebe mihi cor tuum* deducta, qua ostendit devotos peregrinos Zagrabienses cor suum offerre debere in anathema B. Virgini et Divino Infanti, quorum quilibet in corde suo, tamquam in throno in summa ara residet...

13.

HCZ II f. 58v

AD. 1744. plodno je propovijedao zagrebačkim proštenicima u Mariji Bistrici O. Josip Smole. /58v/ ... Qui quot diebus Dominicis populum domi frequentem tenet, orator imprimis facundus /i. e. *Iosephus Smole*/... bis in laudibus B. Virginis disseruit in Eremo PP. Paulinorum et Bistriczae, dum pii populi Zagrabienses annua sua vota facerent. Utrobique magno tum audientium plausu tum singulorum fructu auditus est...

14.

HCZ II f. 66r

AD. 1746. brojnim bistričkim romarima govorio je neimenovani isusovac Zagrebačkoga kolegija

/66r/ ... Alius item e nostris dixit ad numerosam concionem Bistriczae...

15.

HCZ II f. 72v

AD. 1748. O. Josip Noršić propovijedao je i u Čučerju i u Mariji Bistrici prigodom zavjetne procesije grada Zagreba

/72v/... Qui festis ad D. Marci verba facit /sc. Iosephus Noršić/ alienis exedris septies suam probavit eloquentiam... in Chucharje /!/ et Bistriczae, cum senatus populusque Zagrabiensis annua vota gratiarum Matri solveret...

16.

HCZ II f. 97r

AD. 1756. I. K. Šimunić tri je puta u raznim crkvama čudotvorne Majke Božje propovijedao proštenjarima iz raznih strana

/97r/... Is qui festis Sanctorum diebus in hujata D. Marci paroecia ecclesiasten agebat /I. B. Šimatić/, ter ad diversas Thaumaturgae Virginis aedes hinc longe dissitas expetitus est, ut eo undique confluentia supplicantium agmina sua dictione ad pietatem amplius incenderet...

17.

HCZ II f. 112r

AD. 1761. Gradsko vijeće i zagrebački narod posvetno je predao Majci Božjoj Bistričkoj O. Matija Šimatić

/112r/... Et ille qui Dominicis diebus in S. Marci paucis illis mensibus, quibus in locum vita functi /i. e. Iosephi Noršić/ suffectus verba fecit /sc. Mathias Šimatić/ septies praeter stas dictiones alibi a conferto auditore est auditus: ... Quarto cum Senatum Populumque Zagrabiensem Thaumaturgae Bistricensi Virgini commendavit...

18.

HCZ II f. 116r

AD. 1762. O. Andrija Galjuf propovijeda zagrebačkim hodočasnicima i u Bistrici i u Čučerju /116r/... qui vero festis diebus Zagrabienses ad recte vivendum hortabatur /sc. Andreas Galjuf/, sexies apud exteros auditus est. Ad Thaumaturgam primo Bistricensem, tum Chucherensem Virginem comitante huius urbis populo supplicationes ad haec loca quotannis fieri solitas...

19.

HCZ II f. 119v–120r

AD. 1763. u M. Bistrici propovijedaju dvojica zagrebačkih patara: Matija Šimatić prigodom zavjetne zagrebačke procesije i Đuro Sever drugom zgodom.

/119v/... Sacri oratores qui Dominicis festisque diebus in parochiali S. Marci verbum Dei populo exponebant, non modo eloquentiae laudem verum quod maius est operae pretium, fructum retulerunt uberrimum, quem auditorum pietas rerumque divinarum existimatio ac Sacramentorum frequentia satis manifestum fecerunt: Is qui Dominicis auditus est /i. e. P. Mathias Šimatić/, ... ter in alienis exedris eloquentiam suam deprompsit... /120r/ Alteram apud Thaumaturgam

Bisztricensem — cum solemnem civitas supplicationem duceret — dictionem adornavit... Qui festis diebus verba facit /i. e. P. Georgius Sever/, binis honorariis Missionibus eloquentiam suam comprobavit. Una gravi in Bisztricensem Virginem ad magnam pietatem populum inflammavit...

20.

HCZ II f. 123r

AD. 1764. O. I. K. Šimunić propovijeda u M. Bistrici kod zavjetnog proštenja grada Zagreba /123r/... Qui iisdem Domini diebus in Urbis Paroecia dixit ad concionem /sc. I. B. Šimunić/, omnes sacri oratoris numeros adimplevit et quos sperabat fructus illum consequutum esse, plures eventus docuere. Bis praeterea alienis in exedris dixit. In festo S. Pauli primi Eremitae apud eiusdem nominis religiosos in Remethe, et dein Bistriczae cum solemnibus ab Urbe processio ad Thaumaturgam Virginem illuc deducta fuisset. Laudes et fructus utrinque retulit...

21.

HCZ II f. 127r

AD. 1765. O. Andrija Galjuf govorio je Zagrepčanima i kod čudotvorne Gospe Bistričke i kod Čučerske /127r/... Et is quidem qui quot Dominicis ad S. Marci verba facit /sc. Andreas Galjuf/ ad Thaumaturgam Bisztricensem ac Chucheriensis dum ibidem vota pro more Urbis /sic/ exolveret, Marianas laudes bis adornavit...

22.

HCZ II f. 130v

AD. 1766. u Bistrici je propovijedao O. Juraj Sever. /130v/... Pluries fere festivus /sc. Georgius Sever/ magna sui tum Societatis commendatione foris peroravit seu in Festo Portiunculae apud PP. Franciscanos hic loci seu dein Bistriczae, in Chucherje et ad S. Spiritum diceret...

23.

CCZ II f. 134r

AD. 1767. kod zavjetne procesije Zagreba govorio je O. Andrija Galjuf /134r/... Verbi divini praecones temi, quorum duo hujatis paroecia ad S. Marci, tertius domesticam cathedram animarunt, a copioso auditore magna semper aviditate auditi sunt: unde ii etiam fructus exstiteret, qui a veterana virorum omnibusque cumprimis probata eloquentia sive sperari sive desiderari poterant. Neque hic eius, qui quot Dominicis diebus in parochia verbo divino populum pascit /qui est Andreas Galjuf/ audiendi desiderium constitit: quinque ut alienis cathedris faciendam suam commodaret, exoratus est... Marianas deinde laudes facunde

prosecutus est Bistriceae dum ad hanc gratiarum Matrem voti solvendi causa a Zagradiensi civitate sollemnis supplicatio deduceretur...

24.

HCZ II f. 136v

AD. 1768. kao i lani Gospu je pred Zagrepčanima hvalio u Mariji Bistrici O. Andrija Galjuf /136v/... Is quidem qui dominicis ad S. Marcum et sextis quibusvis verni ieiunii feriis in nostra ecclesia verba facit /i. e. *Andreas Galjuf*/, septenis vicibus extra ordinem dixit: ... Virgineae Matris laudes bis proposuit Bistriceae primum, dum pius Zagradiensis populus ibidem annua sua vota solveret, alteram in Thermis Krapinensibus...